

УДК 351.74(477)

І. В. ВЛАСЕНКО,

кандидат технічних наук, доцент, викладач інституту післядипломної освіти
Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-3882-530X>;

М. О. КОТЕЛЮХ,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри тактичної та тактико-спеціальної підготовки факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-5580-7798>

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Розглянуто основні напрямки удосконалення службової підготовки працівників Національної поліції України та запропоновано новий метод професійної підготовки.

Ключові слова: екстремальні ситуації, екстремальні умови, особиста безпека, службова підготовка, професійний добір.

Під час несення служби поліцейськими, вони піддаються діям безлічі факторів, які впливають на їх боєздатність, життя та здоров'я. Відволікаючі чинники та ризик для життя і здоров'я можуть знизити ефективність виконання оперативних задач або повністю припинити їх виконання. Нажаль кожного року поліцейські отримують поранення та гинуть під час несення служби. Так, наприклад тільки у 2017 році було травмовано 1443 осіб особового складу Національної поліції та Національної гвардії. Були випадки групового травмування правоохоронців. Наприклад, 31 серпня 2015 року після вибуху гранати біля Верховної Ради постраждало 141 правоохоронець та 4 загинуло.

Зниження боєздатності та готовності до виконання оперативних задач, підвищення рівня травматизму серед особового складу Національної поліції передбачають впровадження та забезпечення комплексу заходів. Серед яких підвищення рівня професійної підготовки. У системі професійної підготовки найбільш дієвими є первинна та службова підготовка.

Службова підготовка – система заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням специфіки та профілю його службової діяльності.

Однією з основних завдань службової підготовки є: підвищення рівня знань, умінь, навичок та професійних якостей поліцейських з метою забезпечення їх здатності до виконання завдань з охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного (громадського) порядку та безпеки.

Нормативна база МВС України у сфері службової та первинної підготовки приділяє достатню увагу підвищенню рівня знань, умінь та навичок правоохоронців. Але приділяється недостатня увага переліку та способам покращення професійних якостей поліцейських. В той же час саме професійні якості є базовими у процесі набуття знань, умінь та навичок. Тільки у двох джерелах можна знайти перелік цих якостей.

Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України № 263/121 від 23.09.1994 «**Про затвердження Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі**». Роботи, виконання яких передбачає носіння вогнепальної зброї, потребують наявності наступних професійних якостей:

1. Сенсомоторні реакції;
2. Реакція на об'єкт, який рухається;
3. Увага;
4. Швидкість переключення уваги;

5. Емоційна стійкість та почуття тривоги;
6. Агресивність;
7. Втома.

Вимоги до особистих якостей кандидатів до служби у підрозділі поліції особливого призначення «КОРД»:

- стресостійкість;
- уміння і бажання працювати в команді;
- висока мотивація до правоохоронної роботи;
- організаторські здібності;
- рішучість;
- ініціативність;
- активність;
- упевненість у собі;
- бажання до постійного самовдосконалення.

Проведений аналіз міжнародних джерел у цій галузі вказує на розвинений професійний підхід з цього приводу у системі професійної підготовки поліцейських. До основних професійних якостей поліцейських відноситься:

- висока фізична підготовка: координація, сила, швидкість, витривалість;
- швидкість мислення;
- швидкість прийняття рішення в сформованій ситуації;
- розвиток логіки;
- грамотність;
- багатозадачність;
- зосередженість;
- хороша пам'ять;
- висока спостережливість.
- стійкість до високої психологічної напруги;
- емоційна стійкість.

Проведене опитування серед особового складу Національної поліції України вказало на підвищену значимість та недостатню увагу на розвиток професійних якостей. Нами пропонується наступний перелік професійних якостей поліцейських:

- 1) увага;
- 2) спостережливість;
- 3) кмітливість;
- 4) швидкість реакції;
- 5) пам'ять;
- 6) адаптування;
- 7) швидкість мислення;
- 8) емоційна стійкість.

З урахуванням особливостей несення служби та необхідних професійних якостей поліцейських необхідно запровадити удосконалений метод професійної підготовки поліцейських. Набуття умінь та навичок на практичних заняттях у системі службової підготовки (функціональна, спеціальна фізична, вогнева та тактична підготовка) повинно розпочинатися з якісних тренувань з використанням спеціальних програм та методики.

Наприклад, заняття з тактичної підготовки організуються та проводяться в навчальних групах за місцем служби, на навчальних зборах з обов'язковим урахуванням покладених на підрозділи поліції завдань та особливостей їх службової діяльності, географічних умов, рівня підготовленості поліцейських, психологічних та морально-ділових якостей, а також досвіду, набутого під час проведення спеціальних операцій. До проведення практичних занять необхідно провести заняття з опрацювання професійних якостей поліцейських. Нами опрацьовані та пропонуються наступні програми для надання та тренування професійних якостей.

1. Швидкість реакції та спостережливість.

Після натиснення кнопки «СТАРТ», екран блимає або жовтим, або блакитним кольорами. Як тільки загориться жовтий – треба натиснути на кнопку «СТОП». Коли загоряється блакитний, натискати не потрібно. Визначається час на прийняття рішення та правильні дії.

2. Спостережливість.

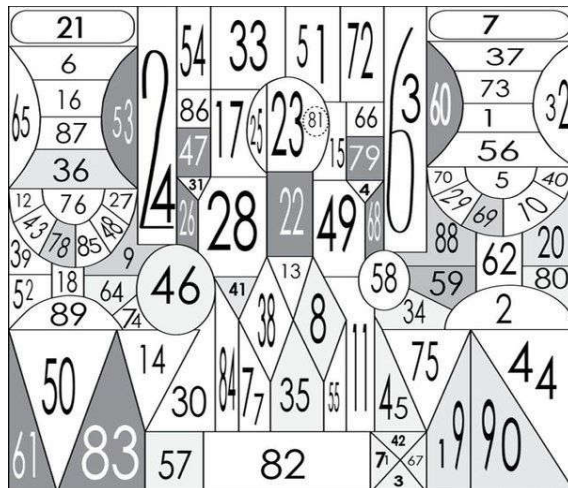

Рисунок 1. Таблиця цифр

Необхідно знайти (і натиснути) на цій таблиці (Рисунок 1) послідовно цифри від 1 до 90 включно. Фіксується час виконання вправи. Якщо ви зумієте знайти ці цифри за:

- 5–10 хв – у вас виняткова спостережливість;
- 10–15 хв – хороша;
- 15–20 хв – середня;
- 20–25 хв – задовільна спостережливість.

3. Концентрація уваги, пам'ять та спостережливість.

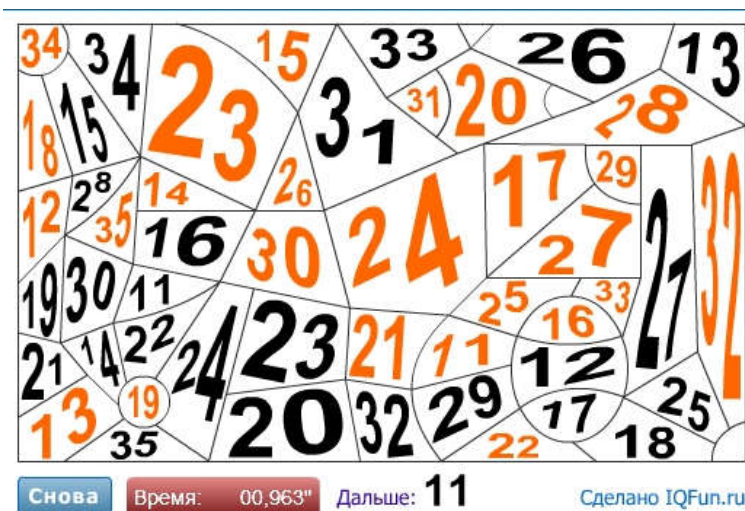

Рисунок 2. Таблиця цифр

Такі тести розвивають не тільки увагу, вчені на експериментах встановили, що саме такі тести і розвивають пам'ять не гірше, ніж пряме запам'ятовування. Необхідно вказати цифри з 11 до 35 з урахуванням їх кольору. Вказуються всі 50 чисел в порядку (Рисунок 2): 11 черне, 11 помаранчеве, 12 чорне, 12 помаранчеве, ..., 35 черне, 35 помаранчеве. Фіксується час виконання вправи. Час повинен бути менш 3-х хвилин.

4. Уважність і кмітливість.

Рисунок 3. Варіант символів

Кмітливість – це здатність до прийняття швидких рішень і сприйнятливості. У цій вправі необхідно визначити символ, який відрізняється від вказаних (Рисунок 3). Та вказати номер стовпчика, і якому знаходиться певний символ. У вправі визначається час її виконання та правильність прийнятих рішень.

5. Увага, реакція і багатозадачність.

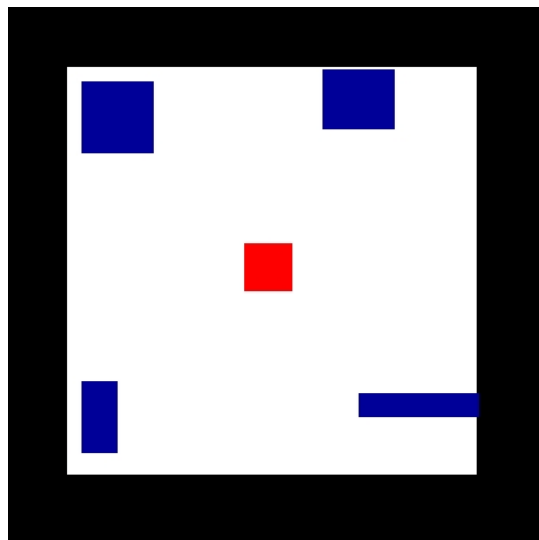

Рисунок 4. Стартова позиція фігур

На екрані знаходяться 5 фігур, 4 синього кольору та одна красного кольору по середині екрану (Рисунок 4). Необхідно натиснути на червоний квадрат і рухати його. При цьому необхідно уникати контакту з синіми фігурами і не торкатися чорних країв. Потрібно стежити за траєкторією руху фігур, її можна передбачити. Визначається час виконання вправи. Результати є добрими, якщо вправа виконувалася більш ніж 20 секунд.

6. Увага, швидкість реакції, поле зору і багатозадачність

Після старту на екрані починають хаотично рухатися цифри від 1 до 33 (Рисунок 5). Задача натиснути послідовно на ці цифри, після чого вони зникають. Визначається час виконання вправи.

до 35 секунд – відмінно;

з 35 до 45 – добре;

з 46 до 60 – задовільно;

більш ніж 61 – не задовільно.

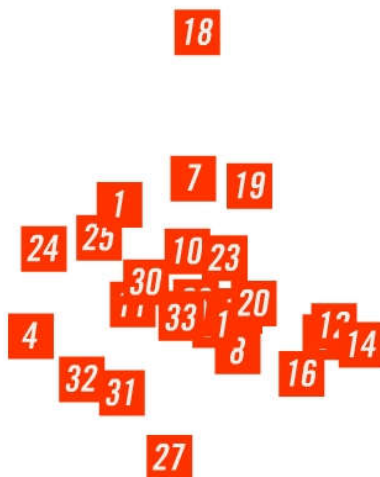

Рисунок 5. Стартова позиція цифр

Наступний етап удосконалення професійних якостей, це поєднання тренування професійних якостей та відпрацювання умінь та навичок під час практичних занять. Наприклад, нами було проведений польовий вихід з опрацюванням тактичних та фізичних навичок та здібностей. Перед початком випробувань, учасникам експериментів надавався перелік з шести значних цифр. Після двох діб випробувань учасники повинні були назвати ці цифри.

Удосконалення способів, порядку, форм, методики та методів професійної підготовки здатні значно підвищити рівень професійної підготовки та готовність поліцейських до дій у штатних та позаштатних (екстремальних) ситуаціях. Подальше опрацювання методики удосконалення службової підготовки працівників Національної поліції України за рахунок покращення їх професійних якостей є подальшим напрямком наших наукових досліджень.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 26.04.2019).
2. Про затвердження Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі : наказ МОЗ України та Держ. комітету України по нагляду за охороною праці від 23.09.1994 № 263/121 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0018-95> (дата звернення: 26.04.2019).
3. Про затвердження Довідника типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад працівників Міністерства внутрішніх справ України та Галузевої класифікації основних посад працівників Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 24.03.2006 № 301.
4. Про затвердження кваліфікаційної характеристики професії 5162 «поліцейський (за спеціалізаціями)» : наказ МВС України від 16.11.2016 № 1213.
5. Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських : наказ МВС України від 25.12.2015 № 1631 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0049-16> (дата звернення: 26.04.2019).
6. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення : наказ МВС України від 04.12.2017 № 987 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17> (дата звернення: 26.04.2019).
7. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 // БД «Законодавство

України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 26.04.2019).

Надійшла до редколегії 28.04.2019

УДК 159.9.075

Л. І. ВОЯТ,

кандидат юридичних наук, викладач циклу загальноправових дисциплін
Київського центру первинної професійної підготовки «Академія поліції»
Національної академії внутрішніх справ;

Л. М. ЗАХАРЕНКО,

кандидат психологічних наук, головний інспектор
сектору поліграфологічних досліджень та психологічного забезпечення
Департаменту «Корпус оперативно-раптової дії»
Національної поліції України;

 <https://orcid.org/0000-0002-2121-0862>

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНОГО СТАВЛЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

За результатами анонімного анкетування слухачів (n=23) центру первинної початкової підготовки «Академія поліції» досліджено вплив вогнепальної зброї на особистість. Визначено актуальність вогневої, тактичної та психологічної підготовки поліцейських.

Ключові слова: поліцейські, особистісне ставлення, «ефект зброї».

Загальновідомим є факт впливу вогнепальної зброї на особистість людини.

Згідно з Положенням про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції [1] поліцейські обов'язково повинні пройти відповідну спеціальну підготовку щодо зберігання, носіння, застосування і використання вогнепальної зброї.

З метою вивчення впливу «ефекту зброї» на особистість поліцейських, які вперше прийняті на службу в поліції та проходять первинну професійну підготовку, було проведено дане дослідження.

За основу було взято анкету вивчення впливу зброї на поведінку працівників ОВС (феномен «ефекту зброї»), розроблену Цільмак О.М. (2004) [2]. До анкети були внесені зміни відповідно до пропозицій, наданих експертами. Експертами виступили поліцейські підрозділів поліції особливого призначення «КОРД» Національної поліції України, які мають досвід служби в екстремальних умовах діяльності та висококваліфіковані навички поводження зі зброєю. Стаж служби в спецпідрозділах – від 6 до 10 років (у тому числі в підрозділі швидкого реагування «Сокіл» ГУБОЗ МВС України).

Запитання «Ви в дитинстві любили ходити в тир?» було замінено запитанням «Ви в дитинстві любили стріляти з рогатки (дитячого пістолету, автомату, тощо)?». На думку експертів, не всі діти могли мати можливість відвідувати тир, полюбуючи при цьому стріляти з іграшкової зброї.

У запитанні «Ви любите полювання?» варіант відповіді «напевне» виключений. Формулювання запитання «Якби Вам у День Вашого народження запропонували на вибір подарунок, щоб Ви вибрали?» є недоцільним, оскільки у такому формулюванні містяться ознаки неправомірної вигоди. Це запитання було переформульоване: «Який подарунок Ви хотіли б на свій День народження?», а перелік варіантів відповідей замінено: «мисливський ніж» – на «інше», «магнітофон» – на «нова модель айфону».